

Hagyományok Háza – színpadvilágítás

A Budai Vigadó épületében eredetileg bálteremnek kialakított színháztermet elsősorban az Állami Népi Együttes próbáira és előadásaira kellett alkalmassá tenni, így fontos szempont volt a hagyományos értelemben vett színpad-világítási lámpapark kiépítése. Ugyanakkor a terem a motorikusan összecusukható nézőtéri tribün adta lehetőséget kihasználva bálterem funkcióban is üzemel, így a színpadvilágítási rendszer kialakításánál erre is figyelni kellett.

▶ A nézőtér hátfala a falfülkékkel

▶ A nézőtéri csillárt a DECOLUX Kft. szállította

▶ Leengedett színpadi világítási tartók

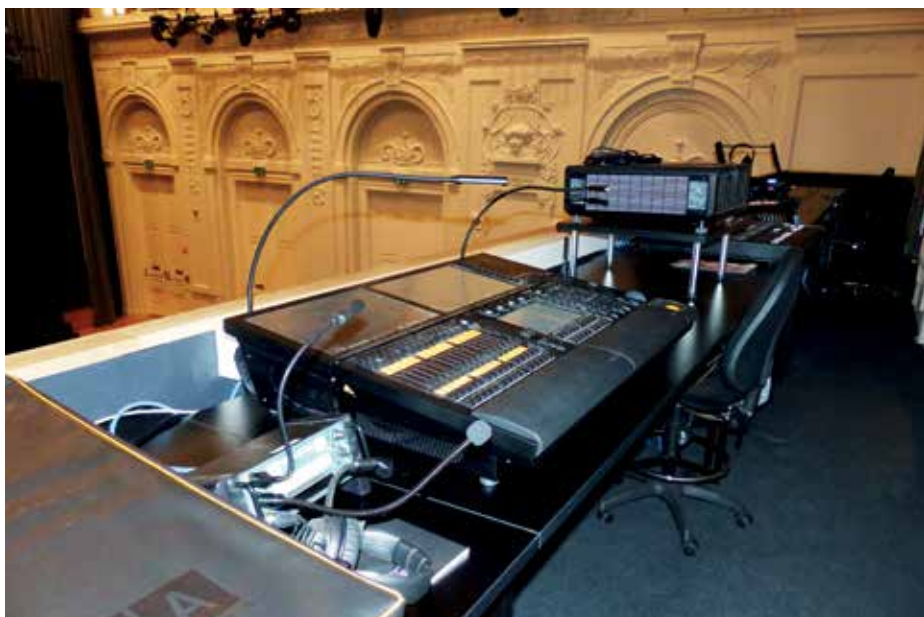
Egy színházterem rekonstrukciója során alapvető elvárás, hogy az eredetileg jól működő megoldásokat megtartva, a múltban jelentkező hibákat kijavítva, a hiányosságokat bepótolva egy olyan, a mai igényeknek megfelelő teret hozzunk létre, amely újabb évtizedekig méltó otthona lesz a színházművészetnek, az abban dolgozó művészeknek és műszaki szakembereknek egyaránt.

A világítási pozíciók kialakítása a fenti gondolat jegyében történt, habár a terem gyönyörű, díszes báltermi pompája a legmerészebb elképzeléseket azonnal agyoncsapta. Azonban a nézőtér mögött kb. 15 m magasán lévő, korábban nem használt falfülkék ideális frontpozíciót je-

lentettek. Hasonló fontossággal bírt a színpad elé befüggesztett világítási tartó is. A nézőtér 13 m magasságban, U alakban körbefutó csőtartót szereltek fel, amelyről bálteremként való használat esetén a nézőtéri rész megvilágítása is biztosítható. A színpadi területen a 7 db világítási tartó mellett oldalsó tornyok, utcavilágítási tartók, valamint U alakban körbefutó karzat biztosítja a megfelelő világítási pozíciókat.

A LED-fényvetők óriási fejlődésének korát éljük. A mozgófejes és effektfényvetők tekintetében már nincs kérdés, ugyanakkor a hagyományos értelemben vett színházi halogén fényvetők LED-fényvetőkre történő kiváltása még meglehetősen megosztja a szakembere-

ket. Fényerő tekintetében a 650/1200 W-os halogén fényvetők már bőven kiválthatók, a 2000/2500 W halogén teljesítmény egyelőre soknak tűnik a LED-es fényvetők számára, de gyanítom, már nem fognak sokat várni magukra. A fényminőség más kérdés, de a színházakban világosító kollégák segítségével az utóbbi időben folytatott tesztjeink alapján megállapítható, hogy elfogadható szintre emelkedett, hogy a projekt kapcsán azt jelentette, hogy az utcákba telepített ellipszoid tükrös, zoomprofilfényvetők LED-es változatát lehetett beépíteni. A lencsés fényvetők, valamint a 2000/2500 W-os zoomprofilfényvetők még hagyományos halogén változatban szerepelnek.

► Fény- és hangvezérlő erkély

az összes LED-es fényvetőig és a dimmerekig RDM-kompatibilis.

A LED-ek elterjedésével a korábban egyszerűen megoldható nézőtéri világítás is bonyolulttá vált. A Hagyományok Háza színháztermét három gyönyörű, bálteremhez méltó csillár világítja

► Mozdófejes profil- és PC lencsés fényvetők

► MA Lighting grandMA2 vezérlőpult

A fényvetőpark komoly részét teszik ki a mozgó fejes fényvetők, melyek túlnyomó többségét RGBW wash, valamint késelhető RGBW profilfényvetők alkotják.

A LED-es fényvetők előretörésével a teljesítményszabályozó berendezések szerepe egyre csökken, de a fent vázolt okok miatt egy ilyen nagy színpadvilágítási rendszer esetében nem hagyhatók el. Mivel előre látható, hogy a követ-

kező évek során a most meglévő LED/halogén arány még inkább a LED javára fog változni, ezzel együtt a szabályozott/direkt áramkörök aránya is el fog mozdulni. Hogy egy-egy áramkört rugalmasan lehessen szabályozottról direktre állítani, úgynevezett hibrid dimmereket alkalmaztunk, melyekben a direkt karakterisztika kiválasztásakor relék végzik a kapcsolást.

A világításvezérlő rendszer főbb vezérlőberendezései, a két fényvezérlő pult, valamint az Ethernet/DMX átalakítók Ethernet hálózaton keresztül MA-NET2 protokollon kommunikálnak egymással. A fényvetők, valamint a dimmerek DMX/RDM protokollon kapják a vezérlést. A rendszer minden eleme, a fényvezérlő pulttól az Ethernet node-ok és a DMX elosztókön át

► Világításvezérlés

meg, melyeknél követelmény volt a LED-es fényforrások használata. Az E27-es foglalatú retrofit LED-fényforrások szabályozása komoly gondot okozott az elmúlt években, és még gyaníthatóan fog is okozni a jövőben. A probléma az, hogy minden retrofit típusban más-más elektronika van – még ugyanazon gyártók különböző típusaiban is –, amelyek másként viselkednek a különböző dimmerekkal. A magát ebben a témában legkomolyabban vevő Philips is kiadott egy mátrixábrát arról, hogy az általa gyártott szabályozható retrofit fényforrások hogyan viselkednek az egyes dimmertípusokkal. A táblázat egészen sokszínűre sikeredett. A Hagyományok Háza esetében sikerült megtalálnunk a megfelelő kombinációt, a szabályozás szinte tökéletes, bár manuálisan a felbontás miatt nehéz szépen lehúzni a csillárokat, de a sokszor problémát okozó bevilanások, vibrálások itt egyáltalán nem jelentkeztek, és még műterhelésekkel se kellett trükközgetnünk.

A nézőtéri világításvezérlés külön rendszert alkot, amely képes a színpadvilágítási rendszertől függetlenül működni. Ez a rendszer szabályozza a csillárokon kívül a sínre szerelt direkt és indirekt világítást, melyek DALI protokollon keresztül szabályozhatók, valamint kapcsolja a munkavilá-

► A nézőtéri oldalsó csőtartó

→ gitást és az úgynevezett kékfényt is. A világítási képeket három különböző helyről (technikai helyiség, nézőtérbejárat, színpadtér oldalfal) hívhatjuk le nyomógombos fal kezelők segítségével. A vezérlőrendszer átkapcsolható a színpadvilá-

► W-DMX adó

► Rack a vezérlőelemekkel

gítási rendszerre, így a nézőtéri világítás a fényvezérlő pultról szabályozható. Ebben az esetben a lenti két kezelőpanel automatikusan lelitődik.

A kivitelezés nem volt zökkenőmentes, a kivitelezés különböző okok miatt jelentősen megcsúszott, így számunkra a körülmények nem voltak túlzottan ideálisak a befejezéshez, a beüzemelési időszak gyakorlatilag elmaradt, az úgynevezett 0. előadással azonnal élesben elkezdődött az üzemszerű működés. Ez a körülmény leginkább az üzemeltető számára volt rendkívül nehéz, de Kiss István szcenikai vezető, Jendrics Gábor műszaki vezető és Vida Zoltán fővilágosító mindvégig nagy lelkesedéssel és hozzáértéssel kísérték végig a projektet, itt is szeretnék nekik köszönetet mondani türelmükért, segítőkészségükért, rugalmasságukért.

A beépített berendezések: MA Lighting grand-MA2 pultok és Ethernet/DMX átalakítók, PLS Pegasus FLX dimmerek és DMX/RDM elosztók, Lutron nézőtéri világításvezérlő rendszer, Clay Paky A.leda wash és Scenius profil mozgófejes fényvetők, Robe Robin DL4 profil mozgófejes fényvetők, Robert Juliat Dalis 860 LED-es horizontvilágító lámpatestek, Prolights Eclipse LED-es profilfényvetők, Robert Juliat 711SX2 és ETC Source Four halogén profilfényvetők, Robert Juliat 310HPC és 329HPC halogén PC lencsés fényvetők, Robert Juliat Manon fejjépek, valamint Martin JEM effektberendezések.

TATAREK PÉTER
LISYS-PROJECT Kft.

► A nyitóelőadás egyik jelenete

► Az oldalsó utcavilágítás

► Mobil rivaldavidalágítás

► Jelenet a nyitóelőadásból